

Arvamuse avaldamine Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse ja töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Tanel Kiik!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Sotsiaalministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse ja töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi: Eelnõu) kohta, mis annab ehitusvaldkonna töötajale õiguse nõuda töötasu mitte ainult oma tööandjalt, vaid ka tööandjalt alltöövõtu tellinud isikult, kui tööandja ise ei ole töötajale töötasu maksnud. Järgnevalt esitame Eelnõu kohta oma kommentaarid ja ettepanekud, lähtudes liikmetelt saadud tagasisidest.

1. Alltöövõtu tellinud isik

Eelnõu § 1 punktiga 2 asendatakse Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse §-s 5² sõna „teenuse“ sõnaga „alltöövõtu“. Eelnõu §-ga 2 täiendatakse töölepingu seadust §-ga 33¹, mille lõikes 1 kasutatakse samuti mõistet „alltöövõtu tellinud isik“.

Kaubanduskodale ei ole üheselt arusaadav, keda peetakse silmas mõiste all „alltöövõtu tellinud isik“. Eelnõu seletuskirjas (lk 4) on toodud välja, et kuna alltöövõtuahel võib koosneda paljudest erinevatest ettevõtetest (sh alltöövõtjatest), siis tõmbab direktiiv vastutuse piiri, mis ei ulatu töötaja tööandja ja tema tööandjalt otseselt alltöövõtu tellinud isiku (otsene alltöövõtja) vahelisest suhtest kaugemale. Sellest järeldame, et alltöövõtu tellinud isiku vastutus piirdub üksnes nende töötajatega, kelle tööandjaks on alltöövõtja. Kui alltöövõtjal A on omakorda alltöövõtja B, siis piirdub alltöövõtu tellinud isiku vastutus üksnes alltöövõtja A, kuid mitte alltöövõtja B töötajate osas.

Samas tekitab segadust seletuskirjas sisalduv näide, kus Eesti ettevõtte A tellib ehitustöödeks Euroopa Liidu liikmesriigis asutatud ettevõttelt B värvimistööd ja ettevõtte B lähetab oma töötaja Eestisse neid töid tegema. Seletuskirja kohaselt on sellisel juhul töötajal töötasu nõudmise õigus ennekõike oma tööandjalt B-lt ning juhul, kui B ei ole sätestatud aja jooksul töötajale töötasu maksnud, täidab töötasu nõude A (tööandjalt otseselt alltöövõtu tellinud isik). Juhime tähelepanu sellele, et toodud näites on tegemist töövõtuga, mitte alltöövõtuga. Seetõttu jääb meile ebaselgeks, kas eelnevalt viidatud sätted kohalduvad üksnes juhul, kui tegemist on alltöövõtuga või ka iga töövõtu ja seega iga tellija puhul. Seetõttu palume Eelnõu koostajate vastust, kas järgnevate näidete puhul kohalduvad eelnevalt viidatud sätted või mitte.

- 1) Eraisik (tellija) tellib Läti ettevõtjalt (töövõtja) hoone lammutamise ning Läti ettevõtja lähetab oma töötaja Eestisse seda tööd tegema.
- 2) Eesti ettevõtja (tellija) tellib Läti ettevõtjalt (töövõtja) hoone lammutamise ning Läti ettevõtja lähetab oma töötaja Eestisse seda tööd tegema.
- 3) Eesti ettevõtja A (tellija) tellib Eesti ettevõtjalt B (peatöövõtja ehk alltöövõtu tellinud isik) hoone lammutamise, kes omakorda sõlmib hoone lammutamiseks lepingu Läti ettevõtjaga C (alltöövõtja), kes lähetab oma töötaja Eestisse seda tööd tegema.

Kaubanduskoja hinnangul on alltöövõtu tellinud isikuga tegemist üksnes kolmanda näite juures. Sellist tõlgendust toetab ka Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2014/67/EL artikkel 12 lg 3, mis sätestab, et vastutus piirdub töötaja õigustega, mis tulenevad töövõtja ja tema alltöövõtja vahelisest lepingulisest suhtest. Esimese ja teise näite puhul on tegemist töövõtu tellinud isikuga, kuid mitte alltöövõtu tellinud isikuga. Leiame, et viidatud sätted ei peaks kohalduma töövõtu tellinud isikule, vaid üksnes alltöövõtu tellinud isikule.

Kaubanduskoja ettepanek:

Muuta Eelnõu § 1 punkti 2 ja §-i 2 selliselt, et alltöövõtu tellinud isiku asemel kasutatakse mõistet „otsese alltöövõtu tellinud töövõtja“.

2. Korraliku ettevõtja hoolsus

Eelnõu järgi langeb töötajale töötasu maksmise kohustus tööandjalt alltöövõtu tellinud isikul ära, kui ta on igapäevase majandustegevuse raames omavahelises suhtes töötaja tööandjaga järginud korraliku ettevõtja hoolsust (Eelnõus sisalduv töölepingu seaduse § 33¹ lg 4).

Seletuskirjas (lk 9) on korraliku ettevõtja hoolsust selgitatud selliselt, et juhatuse liikmel on kohustus igal ajal tegutseda vastavalt seadusele, juhitava äriühingu huvidele ning selle äriühingu seisukohalt majanduslikult kõige otstarbekamal viisil. Kaubanduskoja hinnangul on selline selgitus liiga üldine ning ei anna alltöövõtu tellinud isikule ega ka alltöövõtja töötajale piisavalt selgust, millistel juhtudel peab alltöövõtu tellinud isik vähemalt osaliselt tasuma alltöövõtja töötajale töötasu. Näiteks eelnevat selgitust lugedes võib tekkida olukord, kus juhatuse liige sõlmib lepingu majandusraskustes oleva alltöövõtjaga, sest see on majanduslikult kõige otstarbekam ja seda ka siis, kui tellija peaks hiljem maksma osaliselt alltöövõtja töötaja töötasud. Sellisel juhul on juhatuse liige täitnud justkui korraliku ettevõtja hoolsust ja alltöövõtja töötajal ei ole õigust nõuda töötasu maksmist tellijalt.

Seletuskirja kohaselt väljendub korraliku ettevõtja hoolsus ka selles, et enne alltöövõtu tellimist ettevõtte kontrollib teenuse osutajate tausta avalikest registritest (Äriregister, Ametlikud Teadaanded jms). Lisaks on seletuskirja kohaselt vajaduse korral võimalik tehingupoolelt küsida spetsiaalseid maksuandmete tõendeid. Soovime teada, kas isik on täitnud korraliku ettevõtja hoolsuskohustuse ka olukorras, kus tema tehingupartner saadab enne lepingu sõlmimist Maksu- ja Tolliameti poolt koostatud maksukäitumise hinnangu, mis on roheline? Kas saame õigesti aru, et piisab sellest, kui alltöövõtu tellinud

isik kontrollib tehingupartneri tausta enne lepingu sõlmimist, kuid seda ei ole vaja lepingulise suhte kestel hiljem teha näiteks kord nädalas, kuus või aastas?

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku täpsustada Eelnõuga Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse § 5² lõikes 4 ja töölepingu seaduse § 33¹ lõikes 4 sätestatud korraliku ettevõtja hoolsuse mõistet. Näiteks võiks Eelnõus selgemalt välja tuua, mida peab alltöövõtu tellinud isik tegema, et lugeda tema hoolsuskohustus täidetuks. Kui Eelnõu koostajad ei pea võimalikuks Eelnõud selles osas täpsustada, siis palume oluliselt täiendada Eelnõu seletuskirja, et oleks üheselt arusaadav, mida tähendab korraliku ettevõtja hoolsus.

3. Tasutud summa tagastamine alltöövõtu tellinud isikule

Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse § 5² ja Eelnõuga lisatav töölepingu seaduse § 33¹ ei sisalda sätet, mis annab alltöövõtu tellinud isikule õiguse nõuda alltöövõtja töötajale makstud töötasu tagasi alltöövõtjalt või töötajalt, kui töötaja on saanud töötasu ka oma tööandjalt.

Seletuskirja (lk 7) kohaselt peab töötaja tagastama alltöövõtu tellinud isikule tema poolt tasutud summa, kui töötasu on tasunud nii tööandja kui alltöövõtu tellinud isik. Lisaks on seletuskirjas toodud välja, et alusetu rikastumise olukorra vältimisele aitab kaasa toimiv kommunikatsioon tööandja ja alltöövõtu tellinud isiku vahel.

Kaubanduskoja hinnangul ei pruugi kommunikatsioon alltöövõtja ja tellija vahel toimida, kui alltöövõtja on majanduslikes raskustes ning ta ei suuda täita oma kohustusi tellija ees või poolte vahel on lepingu täitmise osas tekkinud vaidlus. Lisaks ei pruugi alltöövõtjal olla motivatsiooni, et teavitada pärast lepingu täitmist tellijat, et ta maksis töötajale töötasu ära. Seetõttu võib esineda olukordi, kus tellija ei saa teada, et tööandja on maksnud oma töötajale töötasu ära.

Kehtiva õiguse kohaselt ei pruugi see probleem olla suur, aga kuna Eelnõu laiendab töötasu maksmise kohustust ka muudele ehitusvaldkonna töötajatele kui Eestisse lähetatud töötajad, siis eeldame, et see probleem muutub aja jooksul üha suuremaks.

Kaubanduskoja ettepanek:

Eelnevalt kirjeldatud probleemi vältimiseks võiks Maksu- ja Tolliamet teavitada alltöövõtu tellinud isikut, kui tal tekib õigus nõuda alltöövõtja töötajalt tagasi tasutud töötasu. Lisaks võiks Eelnõu anda sellisel juhul alltöövõtu tellinud isikule õiguse nõuda tasutud töötasu tagasi ka alltöövõtjalt.

4. Rakendussäte

Eelnõu muudatused jõustuvad üldkorras ehk kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist. Lisaks on seletuskirjas (lk 8) toodud välja, et Eelnõuga planeeritavad muudatused ei oma tagasiulatuvat jõudu, vaid kehtivad alates seaduse jõustumisest kõigile töötajatele, kes vastavad TLS sätestatud tingimustele ja kellel on parasjagu kulgemas täitemenetluse tähtaeg töötasu sissenõudmiseks tööandjalt.

Kaubanduskoja hinnangul võib Eelnõus sisalduvatel töölepingu seaduse muudatustel olla tagasiulatuv mõju. Näiteks kui alltöövõtu tellinud isik ja alltöövõtja sõlmisid lepingu eelmise aasta lõpus, siis ei olnud tellija teadlik töölepingu seadusesse lisanduvast sättest. Sellest tulenevalt võib tellijal olla näiteks keeruline tõendada, et ta järgis lepingu sõlmimisel korraliku ettevõtja hoolsust. Juhime tähelepanu sellele, et ka seletuskirjas on mainitud, et kuna vaidluse korral peab ettevõtte tõendama, et on käitunud korraliku ettevõtja hoolsusega, siis võib tekkida vajadus andmebaasidest tehtud päringuid ja andmeid talletada. Kui ettevõtte on sõlminud lepingu enne nende muudatuste jõustumist, siis ta ei saanud teada, et peab tehtud päringuid salvestama. Seega võib Eelnõu §-l 2 olla tagasiulatuv mõju.

Kaubanduskoja ettepanek:

Täiendada Eelnõud rakendussättega, mille kohaselt ei kohaldata töölepingu seaduse muudatusi olukorras, kus alltöövõtu tellinud isiku ja alltöövõtja vahel sõlmiti leping enne muudatuste jõustumist.

5. Eelnõuga kaasneda võib negatiivne mõju

Anname teada, et saime mitmelt liikmelt tagasisidet, et Eelnõu jõustumisel võivad sagedana need olukorrad, kus alltöövõtja jätab nõ võlgades oleva ettevõtja maha ning alustab äritegevust uue ettevõtja alt. Lisaks tekkis liikmetel küsimus, kuidas tagatakse selle kontrollimine, et töötasu maksmata jätnud ettevõtte on endast kõik teinud, et oma majanduslikku olukorda parandada, kuid siiski raskustesse sattunud ja mitte teadlikult oma majanduslikku olukorda halvemaks muutnud?

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja kommentaare ja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070